

ADVIES Nr. 1.992

Zitting van dinsdag 27 september 2016

Richtlijn 2015/1794 – Zeevarenden – Omzetting in Belgisch recht

x x x

2.833

ADVIES Nr. 1.992

Onderwerp : Richtlijn 2015/1794 – Zeevarenden – Omzetting in Belgisch recht

Bij brief van 23 februari 2016 heeft de minister van Werk, de heer K. PEETERS, de Nationale Arbeidsraad op het bestaan van de Richtlijn 2015/1794 van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 2015 gewezen.

Deze Richtlijn wijzigt 5 bestaande Richtlijnen : de Richtlijn 2008/94/EG (insolventie werkgever), de Richtlijn 2009/38/EG (Europese ondernemingsraad), de Richtlijn 2002/14/EG (informatie en raadpleging), de Richtlijn 98/59/EG (collectief ontslag) en de Richtlijn 2001/23/EG (overgang ondernemingen).

De wijzigingen hebben tot doel de sociaalrechtelijke bescherming van zeevarenden te versterken.

De lidstaten krijgen tot 10 oktober 2017 de tijd om de Richtlijn 2015/1794 in Belgisch recht om te zetten.

De minister vraagt de Nationale Arbeidsraad om het nodige te doen voor wat zijn collectieve arbeidsovereenkomsten betreft die de voornoemde Richtlijnen in Belgisch recht hebben omgezet.

De bespreking van de adviesaanvraag werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen van de Raad.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 27 september 2016 navolgend unaniem advies uitgebracht

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. VOORWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

A. Voorwerp van de adviesaanvraag

Bij brief van 23 februari 2016 heeft de minister van Werk, de heer K. PEETERS, de Nationale Arbeidsraad op het bestaan van de Richtlijn 2015/1794 van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 2015¹ gewezen.

Deze Richtlijn wijzigt 5 bestaande arbeidsrechtelijke Richtlijnen : de Richtlijn 2008/94/EG (insolventie werkgever), de Richtlijn 2009/38/EG (Europese ondernemingsraad), de Richtlijn 2002/14/EG (informatie en raadpleging), de Richtlijn 98/59/EG (collectief ontslag) en de Richtlijn 2001/23/EG (overgang ondernemingen).

¹ Richtlijn (EU) 2015/1794 van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 2015 tot wijziging van de Richtlijnen 2008/94/EG, 2009/38/EG en 2002/14/EG van het Europees Parlement en de Raad en de Richtlijnen 98/59/EG en 2001/23/EG van de Raad wat zeevarenden betreft.

In deze Richtlijnen werden (sommige) zeevarenden uitgesloten van de respectieve werkingssfeer daarvan, of werd het de lidstaten toegestaan om – zonder uitdrukkelijke rechtvaardiging - deze werknemers daarvan uit te sluiten.

Deze situatie wordt nu gewijzigd voor de voornoemde Richtlijnen. De insluiting van de zeevarenden onder het toepassingsgebied van deze Richtlijnen is evenwel niet steeds volledig (zie verder onder punt B.2.).

Naast de aanpassing aan het toepassingsgebied van de Richtlijnen, worden in enkele gevallen ook bijzondere modaliteiten voorzien voor zeevarenden (zie verder onder punt B.2. wat betreft de Europese ondernemingsraad en collectief ontslag).

In de brief van de minister wordt verwezen naar de studie die reeds door de FOD WASO werd gedaan over de conformiteit van het Belgisch recht met de Richtlijn 2015/1794. Daaruit blijkt dat het vigerende Belgisch recht conform is met de Richtlijn 2015/1794 voor wat betreft de wijzigingen inzake de bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever en inzake het algemeen kader voor de informatie en raadpleging van werknemers.

De minister van Werk vraagt de Raad, op basis van deze studie van de FOD WASO, evenwel om een wijziging door te voeren in de cao nr. 24 van 2 oktober 1975 inzake collectief ontslag.

Verder vraagt hij de Raad om na te gaan of een wijziging nodig is, in het kader van de omzetting van de Richtlijn 2015/1794, van de cao's nr. 62 en nr. 101 inzake de Europese ondernemingsraad en van de cao nr. 32 bis inzake de overgang van ondernemingen.

De Richtlijn 2015/1794 trad in werking op 9 oktober 2015, de dag na de publicatie in het Europees Publicatieblad. De lidstaten krijgen 2 jaar de tijd om de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke aanpassingen te doen. Ze moeten dus uiterlijk op 10 oktober 2017 aan de Richtlijn voldoen.

B. Draagwijdte en context van de adviesaanvraag

1. Context van de wijzigingen in bestaande arbeidsrechtelijke Richtlijnen door de Richtlijn 2015/1794

Er dient aan herinnerd te worden dat op 23 februari 2006 door de IAO het Verdrag betreffende Maritieme Arbeid (MLC) werd aangenomen om er voor te zorgen dat de zeevarenden op wereldschaal genieten van een bijzondere bescherming met naleving van de normen inzake “decent work” door de vaststelling van gemeenschappelijke minimumnormen voor alle vlaggen en zeevarenden. Op 20 augustus 2013 trad het MLC in werking in België.

De EU-Richtlijn 2009/13, gebaseerd op een akkoord van de Europese sectorale sociale partners van de maritieme sector, heeft de Europese regelgeving in overeenstemming gebracht met de internationale normen van het MLC. Voor de handhavingsregels gebeurde dit vervolgens door de Richtlijn 2013/38 betreffende de havenstaatcontrole en de Richtlijn 2013/54 betreffende bepaalde verantwoordelijkheden van de vlaggenstaat.

Het MLC heeft de reflectie in de Europese Unie in gang gezet over haar eigen maritiem beleid, in welk kader de uitsluiting van (bepaalde) zeevarenden in een aantal arbeidsrechtelijke Richtlijnen aan bod kwam (overwegende 14 Richtlijn 2015/1794).

De insluiting van (bepaalde) zeevarenden onder het toepassingsgebied van deze Richtlijnen door de Richtlijn 2015/1794 heeft verschillende beoogredenen.

Ten eerste, wil men een betere bescherming garanderen van de in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie neergelegde rechten (overwegende 17 Richtlijn 2015/1794). Alhoewel een aanzienlijk aantal lidstaten geen of slechts beperkt gebruik gemaakt heeft van de mogelijkheden tot uitsluiting, zijn deze mogelijkheden er wel. Het aantal EU-zeevarenden neemt gestaag af, hetgeen ook te wijten zou kunnen zijn aan de indruk dat het om een “uitgesloten” sector zou gaan met eigen of helemaal geen regels.

Ten tweede, speelt hierbij ook de idee van gelijke behandeling. Voor zover men de uitsluitingen of de mogelijkheid tot invoering ervan niet op objectieve gronden kan verantwoorden, en zeevarenden niet gelijk behandeld worden, dienen deze bepalingen in de Richtlijnen geschrapt te worden (overwegende 4 Richtlijn 2015/1794). Zonder objectieve redenen kan de sector niet anders behandeld worden dan andere sectoren, maar het is ook niet aangewezen dat de zeevarenden die onder de vlag varen van verschillende EU-lidstaten onderling verschillend behandeld worden (overwegende 5 Richtlijn 2015/1794). Men wil dus ook gelijke concurrentievoorwaarden op EU-niveau tot stand brengen.

Ten derde, wil men met een geïntegreerd juridisch kader de Europese maritieme sector meer concurrentieel maken (overwegende 3 Richtlijn 2015/1794). Men is zich bewust van het feit dat in de maritieme sector sterke internationale concurrentie heerst en dat in geval van daadwerkelijke uitvlagging naar niet-EU-vlaggestaten, het aantal EU-zeevarenden verder zou teruglopen.

Er diende dus een evenwicht gevonden te worden tussen de noodzaak om de arbeidsvoorwaarden voor de zeevarenden te verbeteren en de noodzaak om rekening te houden met de specifieke eigenschappen van de sector (overwegende 10 Richtlijn 2015/1794).

Dit evenwicht werd gevonden door de Europese sociale partners in de maritieme sector, die op 1 januari 2015 een akkoord terzake sloten dat aan de basis ligt van de Richtlijn 2015/1794.

2. Draagwijdte van de wijzigingen in bestaande arbeidsrechtelijke Richtlijnen door de Richtlijn 2015/1794

Zoals hiervoor gesteld, wijzigt de Richtlijn 2015/1794 5 bestaande arbeidsrechtelijke Richtlijnen. Hieronder worden de wijzigingen opgesomd die op basis van de analyse van de FOD WASO eventueel aanpassingen in het Belgisch recht vereisen.

- Ten eerste, wijzigt Richtlijn 2015/1794 de Richtlijn 2009/38/EG inzake de Europese ondernemingsraad.

In artikel 1 van de Richtlijn 2009/38/EG wordt lid 7 geschrapt dat de lidstaten tot nu toe toeliet om te bepalen dat de Richtlijn niet van toepassing zou zijn op het varend personeel in de koopvaardij.

In artikel 10, derde lid, met betrekking tot de rol en de bescherming van de werknemersvertegenwoordigers, worden een aantal alinea's toegevoegd :

“Een lid van de bijzondere onderhandelingsgroep of van de Europese ondernemingsraad, of diens plaatsvervanger, die lid is van de bemanning van een zeeschip, heeft het recht deel te nemen aan een vergadering van de bijzondere onderhandelingsgroep of van de Europese ondernemingsraad, of aan elke andere vergadering die volgens een uit hoofde van artikel 6, lid 3, ingestelde procedure wordt georganiseerd, indien dat lid of die plaatsvervanger ten tijde van de vergadering niet op zee is of zich bevindt in een haven in een ander land dan waar de scheepvaartmaatschappij is gevestigd.

Voor zover mogelijk worden de vergaderingen zo gepland dat de leden of plaatsvervangers, die lid zijn van de bemanning van een zeeschip, er makkelijk aan kunnen deelnemen.

Wanneer een lid van een bijzondere onderhandelingsgroep of van de Europese ondernemingsraad, of diens plaatsvervanger, die lid is van de bemanning van een zeeschip, verhinderd is een vergadering bij te wonen, wordt de mogelijkheid om van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën gebruik te maken, indien mogelijk, in aanmerking genomen.”

Uitgaand van het feit dat het recht op informatie en raadpleging van werknemers volgens het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie een grondrecht is, wordt door de Europese Commissie² geoordeeld dat er mede dankzij de ontwikkelingen op het gebied van de communicatietechnologie geen aanvaardbare objectieve gronden meer zijn om bepaalde zeevarenden uit te sluiten van de toepassing ervan.

² Zie het werkdocument van de diensten van de Europese Commissie dat de effectbeoordeling bevat van het voorstel van Richtlijn tot wijziging van de Richtlijn 2009/38/EG (doc. SWD (2013) 461 final bij doc. COM (2013) 798 final). Zie ook het advies van het Comité van de regio's van 3 april 2014, 2014/C 174/09.

Wat de waarschijnlijke economische gevolgen en het risico op uitvlagging betreft, wordt geoordeeld dat het schrappen van de mogelijkheid van uitsluiting van het varend personeel in de koopvaardij geringe economische kosten impliceert, ook omdat de Richtlijn alleen geldt voor grote ondernemingen en niet automatisch toepassing vindt (er is een initiatief van het hoofdbestuur of een verzoek van de werknemers nodig). Bovendien draagt het bij tot het bevorderen van het aantrekkelijk maken van maritieme beroepen, omdat de perceptie van verschillende niveaus van bescherming verdwijnt.

Op basis van het akkoord van de Europese sociale partners in de maritieme sector werd de door de Europese Commissie voorgestelde schrapping van de mogelijkheid van uitsluiting van het varend personeel in de koopvaardij door het Europees Parlement³ aangevuld met een aantal alinea's met betrekking tot, enerzijds, het recht van bemanningen van zeeschepen om vergaderingen bij te wonen en, anderzijds, de aanpassing van de organisatorische modaliteiten (planning van de vergaderingen en het gebruik van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën) indien mogelijk. Dit wordt ook verduidelijkt in de overwegende 12 van de Richtlijn 2015/1794.

Wat het gebruik van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën betreft, wordt hiermee vanuit de sector en vanuit het Europees Parlement ingegaan op de vaststellingen inzake de effectbeoordeling van de uitbreiding van het toepassingsgebied van de Richtlijn 2009/38/EG die door de Europese Commissie werden gedaan en waarbij duidelijk werd gesteld dat de kosten voor de repatriëring van een lid van een Europese ondernemingsraad die zich op zee bevindt in combinatie met zijn vervanging op het schip veel hoger zouden liggen dan wanneer zijn deelneming via satelliet zou mogelijk gemaakt worden met compensatie voor vrije tijd.

- Ten tweede, wijzigt Richtlijn 2015/1794 de Richtlijn 98/59/EG inzake collectief ontslag en dit op twee punten : 1. de schrapping van de uitsluiting van de zeevarenden uit het toepassingsgebied en 2. de toevoeging van een verduidelijking wat betreft de bevoegde instantie waaraan het collectief ontslag moet worden ter kennis gebracht (nl. de bevoegde instantie van de staat waarvan het schip de vlag voert).

³ Zie het ECSA/EFT compromise agreement on the Commission Proposal for a Directive on seafarers amending Directives 2008/94/EC, 2009/38/EC, 2002/14/EC, 98/59/EC and 2001/23/EC van 1 januari 2015; zie het advies van de commissie visserij en het verslag van de commissie werkgelegenheid en sociale zaken van het Europees Parlement van respectievelijk 2 maart 2015 en 9 april 2015 (doc. A8-0127/2015); zie het standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing van 8 juli 2015 (doc. T8-0259/2015). Deze laatste tekst werd door de Raad zonder verdere amendementen aangenomen.

De Richtlijn 98/59/EG voorzag dat ze niet van toepassing was op “bemanningen van zeeschepen” (art. 1, lid 2, punt c)). De uitsluiting gold dus voor de koopvaardij en de visserij. Deze uitsluiting wordt nu geschrapt.

In artikel 3, lid 1, van de Richtlijn 98/59/EG wordt een nieuwe derde alinea toegevoegd die verduidelijkt dat wanneer het plan voor collectief ontslag de leden van de bemanning van een zeeschip betreft, de werkgever daarvan kennis dient te geven aan de bevoegde instanties van de staat waarvan het schip de vlag voert.

Deze wijzigingen werden in het initiële voorstel van de Europese Commissie tot aanpassing van de Richtlijnen opgenomen en door het akkoord van de Europese sociale partners van de maritieme sector hernomen.

- Ten derde, wijzigt Richtlijn 2015/1794 het toepassingsgebied van de Richtlijn 2001/23/EG inzake de overgang van ondernemingen.

De Richtlijn 2001/23/EG voorzag dat ze niet van toepassing was op “zeeschepen” (art. 1, lid 3). De uitsluiting gold dus zowel voor de koopvaardij als voor de visserij.

De Richtlijn 2015/1794 brengt de overgang van een zeeschip (koopvaardij of visserij) onder bepaalde voorwaarden onder het toepassingsgebied van de Richtlijn 2001/23/EG.

De aangepaste Richtlijn voorziet nu dat ze niet van toepassing blijft op de overgang van een zeeschip wanneer de overgang uitsluitend een of meer zeeschepen betreft.

De Richtlijn is daarentegen wel van toepassing op de overgang van een zeeschip als onderdeel van de overgang van een onderneming (of vestiging of onderdeel van een onderneming of vestiging) in de zin van de Richtlijn (leden 1 en 2 van artikel 1), maar wel enkel voor zover aan een verdere voorwaarde is voldaan : ofwel blijft de overgegangene onderneming (of vestiging of onderdeel van een onderneming of vestiging) onder de territoriale werkingssfeer van het Verdrag⁴ ofwel valt de verkrijger onder de territoriale werkingssfeer van het Verdrag.

⁴ Artikel 1.2 van de Richtlijn overgang ondernemingen voorziet reeds dat voor de toepassing van de Richtlijn vereist is dat de onderneming (of vestiging of onderdeel van een onderneming of vestiging) welke overgaat, zich binnen de territoriale werkingssfeer van het Verdrag dient te bevinden.

De uiteindelijke herformulering van het toepassingsgebied van de Richtlijn is het resultaat van het hiervoor genoemde akkoord tussen de Europese sociale partners van de maritieme sector, maar ook het initiële voorstel van de Europese Commissie terzake en het advies van het Comité van de regio's gingen uit van de noodzaak om de uitsluiting voor de overgang van een zeeschip niet zomaar te schrappen, maar de regels aan te passen aan de bijzondere kenmerken van de maritieme sector.

In de bovengenoemde documenten wordt gewezen op het feit dat de handel in schepen in de maritieme sector een vast onderdeel is van de bedrijfsactiviteit en dat de schepen in de regel zonder bemanning worden verkocht (advies van het Comité van de regio's, 2014/C 174/09). "Op deze sterk concurrerende markt mag de vaststelling van normen niet leiden tot een concurrentienadeel voor de in de EU gevestigde verkoper van een schip" (COM (2013) 798 final). Er wordt door de Europese Commissie geoordeeld dat de vereiste dat een schip compleet met de bemanning moet verkocht worden hoge indirecte kosten voor de verkoper zou doen ontstaan. Er wordt gesteld dat het verlies 5 % van de verkoopprijs van het schip zou kunnen bedragen.

II. STANDPUNT VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

De Nationale Arbeidsraad heeft kennis genomen van de tekst van de Richtlijn 2015/1794 en de eerste beoordeling die door de FOD WASO werd gegeven wat betreft de omzetting in Belgisch recht van deze Richtlijn.

De Raad heeft een grondig onderzoek gewijd aan de implicaties van deze Richtlijn voor zijn collectieve arbeidsovereenkomsten, meer bepaald deze die (een deel van) de omzetting in Belgisch recht uitmaken van de bestaande arbeidsrechtelijke Richtlijnen die nu door de Richtlijn 2015/1794 worden gewijzigd.

De Raad is tot de volgende conclusies gekomen.

A. Collectief ontslag : impact van de Richtlijn 2015/1794 op de cao nr.24

De Raad is in overeenstemming met de FOD WASO van oordeel dat het toepassingsgebied van de cao nr. 24⁵ dient te worden aangepast.

De Richtlijn 98/59/EG voorzag dat ze niet van toepassing was op “bemanningen van zeeschepen” (art. 1 lid 2 punt c)). De uitsluiting gold dus voor de koopvaardij en de visserij. In functie hiervan voorziet artikel 5, 2° van de cao nr. 24 de uitsluiting van de vissers en de zeelieden ter koopvaardij uit van het toepassingsgebied van de cao.

Nu het artikel 4.1 van de Richtlijn 2015/1794 de uitsluiting in de Richtlijn 98/59/EG schrapt, dient ook de uitsluiting in de cao nr. 24 geschrapt te worden. De Raad heeft in functie hiervan beslist de cao nr. 24 quinquies tot wijziging van de cao nr. 24 te sluiten.

Verder heeft de Raad kennis genomen van het feit dat ondertussen het koninklijk besluit van 24 mei 1976 betreffende het collectief ontslag ook op de zeevarenden van toepassing is gemaakt en dat in dit KB verder wordt gespecificeerd dat de bepalingen inzake de kennisgeving van het collectief ontslag van het KB enkel van toepassing zijn wanneer het voornemen tot collectief ontslag de leden van de bemanning van een zeeschip betreft dat onder de Belgische vlag vaart (het KB van 13 mei 2016 wijzigt het KB van 24 mei 1976 met inwerkingtreding op 4 juni 2016).

B. Overgang van ondernemingen : impact van de Richtlijn 2015/1794 op de cao nrs. 32 bis en 102

- In zijn nota stelt de FOD WASO dat het aan de Raad toekomt om in functie van de wijzigingen aan de Richtlijn 2001/23/EG na te gaan of een aanpassing of verduidelijking van de cao nr. 32 bis⁶ nodig is.

⁵ Cao nr. 24 van 2 oktober 1975 betreffende de procedure van inlichting en raadpleging van de werknemersvertegenwoordigers met betrekking tot het collectief ontslag.

⁶ Cao nr. 32 bis van 7 juni 1985 betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever ingevolge de overgang van ondernemingen krachtens overeenkomst en tot regeling van de rechten van de werknemers die overgenomen worden bij overname van activa na faillissement of gerechtelijk akkoord door boedelafstand.

De Raad wijst er op dat de bepalingen van de Richtlijn 2001/23/EG inzake de overgang van ondernemingen, naast wetgeving, in Belgisch recht werden omgezet door verschillende cao's van de Raad.

Zowel de hoofdstukken II en III (inzake de rechten van de werknemers bij een overgang) als hoofdstuk IV (informatie van de werknemers) van de cao nr. 32 bis geven uitvoering aan de bepalingen van de Richtlijn overgang ondernemingen. Het artikel 15 bis van de cao nr. 32 bis regelt enkel de informatie van de werknemers bij ontstentenis van werknemersvertegenwoordigers (art. 7 lid 6 van de Richtlijn). De informatie en consultatie van de werknemersvertegenwoordigers die dient de gebeuren op basis van artikel 7 leden 1-5 van de Richtlijn wordt geregeld in de cao nr. 9 en in de cao nr. 5.

De cao nr. 102⁷ geeft eveneens uitvoering aan de bepalingen van de Richtlijn overgang ondernemingen. Het artikel 7 van de cao nr. 102 regelt enkel de informatie van de werknemers bij ontstentenis van werknemersvertegenwoordigers (art. 7 lid 6 van de Richtlijn). De informatie en consultatie van de werknemersvertegenwoordigers die dient de gebeuren op basis van artikel 7 leden 1-5 van de Richtlijn wordt geregeld in de cao nr. 9 en in de cao nr. 5.

- De Raad merkt op dat de uitbreiding van het toepassingsgebied van de Richtlijn 2001/23/EG door de Richtlijn 2015/1794 vereist dat de bepalingen van de cao's nrs. 32 bis en 102 en de bepalingen inzake de informatie en consultatie van de werknemersvertegenwoordigers bij overgang van ondernemingen van de cao nr. 9 en in de cao nr. 5. van toepassing dienen te zijn op zeeschepen in de gevallen waarin de Richtlijn 2001/23/EG dit voorziet.

Aangezien noch de cao nr. 5 noch de cao nr. 9 een beperking van hun toepassingsgebied wat betreft zeeschepen inhouden, dienen deze cao's niet aangepast te worden om in overeenstemming te zijn met de Richtlijn 2015/1794.

In functie van de vroegere uitsluiting uit het toepassingsgebied van de Richtlijn 2001/23/EG van "zeeschepen" (visserij en koopvaardij) voorziet artikel 5 van de cao nr. 32 bis dat de cao niet van toepassing is op zeeschepen. Artikel 4 van de cao nr. 102 stelt hetzelfde.

⁷ Cao nr. 102 van 5 oktober 2011 betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever tengevolge van een gerechtelijke reorganisatie door overdracht onder gerechtelijk gezag.

De uitsluiting van zeeschepen tout court uit het toepassingsgebied van de cao's nrs. 32bis en 102 stelt dus problemen in het licht van de aanpassing van het toepassingsgebied van de Richtlijn 2001/23/EG.

- De Raad is van oordeel dat het aangewezen is om het toepassingsgebied van de cao's nrs. 32 bis en 102 wat de zeeschepen betreft aan te passen op dezelfde wijze als het toepassingsgebied van de Richtlijn 2001/23/EG werd aangepast.

Zoals hiervoor reeds werd gesteld, werd hierover op Europees niveau een akkoord gesloten tussen de Europese sociale partners van de maritieme sector, dat in de tekst van de Richtlijn 2015/1794 werd overgenomen.

Gezien de bijzondere kenmerken van de maritieme sector werd op Europees vlak beslist om een overgang van een zeeschip/zeeschepen niet zonder meer onder het toepassingsgebied van de Richtlijn 2001/23/EG te brengen.

Gezien de handel in schepen in de maritieme sector een vast onderdeel is van de bedrijfsactiviteit blijft een overgang die uitsluitend zeeschepen (één of meer zeeschepen) betreft buiten het toepassingsgebied van de Richtlijn 2001/23/EG. Gezien de kosten verbonden aan de beschermingsregels verbonden aan de Richtlijn 2001/23/EG is het de bedoeling om de concurrentiepositie van ondernemingen binnen de EU te beschermen waar het gaat om handel in schepen.

Waar de overgang van een zeeschip deel uitmaakt van de overgang van een onderneming in de zin van de Richtlijn 2001/23/EG en voor zover deze onderneming onder het territoriaal toepassingsgebied van het Verdrag blijft of de verkrijger onder het territoriaal toepassingsgebied van het Verdrag valt, zal deze overgang wel onderworpen zijn aan de beschermingsregels van de Richtlijn 2001/23/EG en dus in België aan de regels van de cao's nrs. 32 bis en 102.

De Raad heeft in functie hiervan beslist de cao's nrs. 32 sexies en 102 bis te sluiten tot wijziging van respectievelijk de cao's nrs. 32 bis en 102.

C. Europese ondernemingsraad : impact van de Richtlijn 2015/1794 op de cao nrs. 62 en 101

Zowel de cao nr. 62 van 6 februari 1996⁸ als de cao nr. 101 van 21 december 2010⁹ geven uitvoering aan de Richtlijn 2009/38/EG.

In eerste instantie, merkt de Raad op dat de wijziging van het toepassingsgebied van de Richtlijn 2009/38/EG door de Richtlijn 2015/1794, namelijk de schrapping van de mogelijkheid voor de lidstaten om te bepalen dat de Richtlijn 2009/38/EG niet van toepassing zou zijn op het varend personeel in de koopvaardij, geen wijziging van de cao's nrs. 62 en 101 vereist, aangezien in deze cao's geen gebruik werd gemaakt van de uitsluitingsmogelijkheid die de Richtlijn 2009/38/EG voorzag.

De cao's nrs. 62 en 101 zijn reeds van toepassing op alle werknemers, waaronder de werknemers werkzaam in de visserij en de koopvaardij.

In tweede instantie, heeft de Raad kennis genomen van de toevoeging door de Richtlijn 2015/1794 van een aantal alinea's in het artikel 10, lid 3 van de Richtlijn 2009/38/EG dat de rol en bescherming van de werknemersvertegenwoordigers betreft.

Deze alinea's hebben, enerzijds, betrekking op het recht van bemanningen van zeeschepen om vergaderingen bij te wonen (nieuw artikel 10, lid 3, derde alinea) en, anderzijds, de aanpassing van de organisatorische modaliteiten (planning van de vergaderingen en het gebruik van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën) indien mogelijk (nieuw artikel 10, lid 3, vierde en vijfde lid).

De Raad wijst er op dat deze kwestie op dit ogenblik een theoretisch probleem is aangezien er nog geen procedure werd opgestart tot instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure ter informatie en raadpleging in de sectoren van de visserij en de koopvaardij.

⁸ Cao nr. 62 van 6 februari 1996 betreffende de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers. De cao nr. 62 regelt de situatie van de in artikel 14 – vigerende overeenkomsten – van Richtlijn 2009/38/EG bedoelde overeenkomsten, die niet onder die richtlijn vallen.

⁹ Cao nr. 101 van 21 december 2010 betreffende de informatie en raadpleging van de werknemers in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie.

Wat de eerste nieuwe alinea betreft, merkt de Raad op dat het artikel 45 van de cao nr. 62 en het artikel 48 van de cao nr. 101¹⁰ de omzetting in Belgisch recht inhouden van de twee bestaande alinea's van artikel 10, lid 3 van de Richtlijn 2009/38/EG vóór zijn aanpassing door de Richtlijn 2015/1794. Het recht op deelname aan vergaderingen wordt er in algemene termen gewaarborgd, zonder restrictie of het stellen van bijzondere voorwaarden.

De Raad is daarom van oordeel dat een aanpassing van de cao's nrs. 62 en 101 op dit punt niet vereist is.

Wat de tweede en derde nieuwe alinea betreft, wenst de Raad op te merken dat de aanpassing van de organisatorische modaliteiten voor leden of plaatsvervangers die lid zijn van de bemanning van een zeeschip door deze alinea's omschreven wordt als een middelenverbintenis ("voor zover mogelijk" en "indien mogelijk").

Omwille van de specificiteit van de organisatorische problemen die de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure ter informatie en raadpleging in deze sectoren met zich brengt, is de Raad van oordeel dat het aan de paritaire comités van deze sectoren (PC nr. 143 voor de zeevisserij en 316 voor de koopvaardij) dient gelaten te worden om na te kijken hoe deze bepalingen van de Richtlijn in Belgisch recht kunnen ingeschreven worden voor het geval dat de Richtlijn toepassing zou vinden in de twee sectoren.

Men kan volstaan met het opnemen van de middelenverbintenissen in Belgisch recht of er zou een verdere uitwerking van organisatorische modaliteiten voor de werking van een Europese ondernemingsraad of van een procedure ter informatie en raadpleging in de twee sectoren kunnen gebeuren. De betrokken sectoren zijn het best geplaatst om deze in het voorkomend geval uit te werken.

¹⁰ Art. 45 van de cao nr. 62 en art. 48 van de cao nr. 101 : "De in België tewerkgestelde leden van de bijzondere onderhandelingsgroep, leden van de Europese ondernemingsraad en werknemersvertegenwoordigers die hun taak in het kader van de procedure van artikel 25 (art. 27 van de cao nr. 101) vervullen, genieten bij het verrichten van hun taak dezelfde rechten en dezelfde bescherming als de leden die de werknemers vertegenwoordigen in de ondernemingsraad, in het bijzonder wat betreft de deelneming aan de vergaderingen en aan de eventuele voorbereidende vergaderingen en de betaling van hun loon voor de duur dat zij afwezig moeten zijn om hun taak te vervullen".

De Raad nodigt de betrokken sectoren uit om door het sluiten van sectorale cao's terzake uitvoering te geven aan de nieuwe alinea's 4 en 5 van lid 3 van artikel 10 van de Richtlijn.
